

ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ

УДК 343.132

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlichsjournal-2026-17.09>

СЕРГІЙ ІСЛАНКІН

доктор філософії за спеціальністю D8 «Право»

старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін

Дніпровського державного університету внутрішніх справ, Україна

isn_1977@i.ua

ORCID: 0000-0002-0864-2679

Анотація. Автором здійснено аналіз особливостей застосування процесуального інтерв'ю як сучасної методики проведення допиту. Досліджено особливості її застосування в Україні. Здійснено аналіз сутності процесуального інтерв'ю, його співвідношення з традиційним допитом. Встановлено, що процесуальне інтерв'ю є не альтернативою допиту, а комплексною методикою його проведення. Наголошено, що остання ґрунтується на дотриманні прав і свобод учасників кримінального провадження, встановленні психологічного контакту, застосуванні комунікативних навичок та отриманні інформації без використання будь-якого примусу. Розглянуто вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на якість отриманої інформації, зокрема умов проведення інтерв'ю, створення належної атмосфери взаємодії та врахування психологічного стану особи, з якою проводиться спілкування. Визначено, що впровадження процесуального інтерв'ю в діяльність органів досудового розслідування є важливим напрямом удосконалення специфіки проведення допиту. Узагальнено, що ефективність процесуального інтерв'ю визначається не лише використанням окремих тактичних прийомів, а й комплексним підходом до підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій, що передбачає поєднання криміналістичних знань, психологічних методів і професійної компетентності працівників правоохоронних органів.

Ключові слова: процесуальне інтерв'ю, допит, методика, слідчі (розшукові) дії, кримінальне провадження.

THE PROCEDURAL INTERVIEW AS AN EFFECTIVE METHOD OF INTERROGATION

UDC 343.132

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlichsjournal-2026-17.09>

SERHII ISLANKIN

Doctor of Philosophy in Law, Senior Lecturer in the Department of Criminal Law

Dnipro State University of Internal Affairs, Ukraine

isn_1977@i.ua

ORCID: 0000-0002-0864-2679

Abstract. The author analyzes the characteristics of the procedural interview as a modern interrogation technique. The specifics of its application in Ukraine are examined. An analysis is conducted of the nature of the procedural interview and its relationship to traditional interrogation. It has been established that the procedural interview is not an alternative to interrogation but rather a comprehensive method for conducting it. It is emphasized that this method is based on respecting the rights and freedoms of participants in criminal proceedings, establishing psychological rapport, applying communication skills, and obtaining information without the use of any coercion. The study examines the influence of external and internal factors on the quality of the information obtained, particularly the conditions under which the interview is conducted, the creation of an appropriate atmosphere for interaction, and consideration of the psychological state of the person being interviewed. It is determined that the introduction of the procedural interview into the activities of pretrial investigation agencies is an important direction for improving criminal procedural activities. It is concluded that the effectiveness of a procedural interview is determined not only by the use of specific tactical techniques

but also by a comprehensive approach to the preparation and conduct of investigative (search) actions, which involves a combination of forensic knowledge, psychological methods, and the professional competence of law enforcement officers.

Key words: procedural interview, interrogation, methodology, investigative (search) actions, criminal proceedings.

Постановка проблеми. Одним із завдань досудового розслідування є отримання відомостей, належність та допустимість яких безпосередньо впливає на результативність усього кримінального провадження. У цьому контексті однією із найбільш ефективних слідчих (розшукових) дій, від якої залежить встановлення обставин вчинення кримінального правопорушення та досягнення завдань кримінального провадження, є допит. Як зауважив С.Р. Гавгун, у сучасній практиці проведення досудового розслідування є низка різноманітних методик проведення допиту, які умовно можна поділити на дві групи: методики, що спираються на обвинувальний підхід, і методики, спрямовані на збір об'єктивної інформації про всі обставини справи. Домінуючим в Україні є обвинувальний підхід, під яким розуміється «традиційний» допит. Водночас методи, орієнтовані на збір повної інформації від учасників кримінального провадження, охоплюються поняттям «процесуальне інтерв'ю» [3, с. 200].

Слід зауважити, що зміна традиційної моделі проведення допиту є об'єктивною необхідністю. Це пов'язане не лише із підвищенням ефективності розслідування, але й потребою належного гарантування захисту прав людини. З огляду на зазначене О.В. Мельник та М.В. Попович наголошують, що традиційна практика допиту, яка тривалий час домінувала у кримінальному процесі, часто супроводжується ризиком порушення прав людини, використанням психологічного чи фізичного тиску, що суперечить міжнародним стандартам правосуддя та принципам верховенства права. У цьому контексті процесуальне інтерв'ю постає як сучасний інструмент, що здатний забезпечити баланс між ефективністю розслідування та дотриманням прав людини [8, с. 134].

Проте, незважаючи на значні переваги досліджуваного методу, актуальною залишається низка питань, пов'язаних із його проведенням. Як наслідок, слід здійснити комплексне наукове дослідження особливостей застосування процесуального інтерв'ю як методу проведення допиту, а також визначити перспективні напрями його подальшого впровадження у практичну діяльність органів досудового розслідування.

Стан дослідження проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що вибрана тематика наукового дослідження не є новою для наукової спільноти. Втім її актуальність залишається досить значною, з огляду на тривалий процес реформування кримінального судочинства та пошук ефективних і водночас правомірних способів отримання доказової бази. Зокрема, окремі аспекти використання процесуального інтерв'ю досліджували такі автори, як: С.Р. Гавгун, С.О. Книженко, В.А. Князева, В.В. Луцик, О.В. Мельник, М.В. Попович, В.В. Рогальська, Г.М. Стояцька та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою є дослідження особливостей проведення процесуального інтерв'ю як сучасної методики проведення допиту.

Наукова новизна дослідження. Встановлено, що процесуальне інтерв'ю є комплексною методикою проведення допиту, яка ґрунтується на дотриманні прав і свобод учасників кримінального провадження, встановленні психологічного контакту, застосуванні комунікативних навичок та отриманні інформації без використання будь-якого примусу. Визначено, що впровадження процесуального інтерв'ю в діяльність органів досудового розслідування є важливим напрямом удосконалення специфіки проведення допиту та узагальнено, що ефективність процесуального інтерв'ю визначається не лише використанням окремих тактичних прийомів, а й комплексним підходом до підготовки та проведення слідчих (розшукових) дій, що передбачає поєднання криміналістичних знань, психологічних методів і професійної компетентності працівників правоохоронних органів.

Виклад основного матеріалу. Принагідно відзначити, що у Посібнику з особливостей проведення процесуального інтерв'ю в рамках кримінального розслідування (далі – Посібник) вказано, що під категорією «процесуальне інтерв'ю» слід розуміти процес отримання безперешкодних, доречних, точних та повних показань від потерпілих, свідків і підозрюваних про події чи ситуації у справедливий і шанобливий спосіб за відсутності примусу і обвинувачень для сприяння ухваленню рішень. Він робить наголос на неконфліктному характері допиту з підозрюваною особою, що ґрунтується на

довірливих стосунках і який насамперед намагається ввести в дію презумпцію невинуватості, застосовує модель кримінального розслідування, яка, швидше за все, буде більш ефективною у запобіганні будь-якій формі примусу, а також більш ефективною у розкритті злочинів [9, с. 56].

З огляду на наведене пропонується звернути увагу на думку Г.М. Стояцької, яка вважає, що основною метою процесуального інтерв'ю є отримання якісного контенту через застосування принципово інших методів розслідування, що базуються на семи основних принципах:

- 1) принципі точності та достовірності отриманих відомостей;
- 2) справедливості та неупередженості;
- 3) обґрунтованості та перевірюваності отриманих даних;
- 4) вільного і широкого спектра питань для отримання допоміжних матеріалів без здійснення владних повноважень чи влади обтяжливим, жорстким або протиправним чином;
- 5) раннього реагування (особливо у контексті системи кримінальної юстиції);
- 6) необов'язковості прийняття першої отриманої відповіді;
- 7) проведення опитування у формі інтерв'ю навіть за умови реалізації підозрюваним права на мовчання [10, с. 184].

Тобто процесуальне інтерв'ю ґрунтується на людиноцентричному підході до проведення допиту. Низка принципів, які перелічені Г.М. Стояцькою, дозволяють розуміти під процесуальним інтерв'ю не лише техніку отримання відомостей, але й цілісну модель взаємодії між уповноваженою особою на його проведення та учасником кримінального провадження. Шляхом застосування такої методики відбувається зміна сутності проведення допиту через підтвердження попередньо сформованої версії події кримінального правопорушення з огляду на неупереджене отримання відомостей [9, с. 52].

Важливим є положення щодо можливості проведення процесуального інтерв'ю за умови реалізації підозрюваним права на мовчання. У зв'язку з цим його ототожнення з отриманням зізнання є недоцільним. Такий підхід передбачає створення умов для добровільного надання інформації, яка може мати значення для встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні. Як доречно підкреслює С.Р. Гавгун, процесуальне інтерв'ю покликане запобігати неправдивим зізнанням або помилкам у процесі здійснення правосуддя та допомагати працівникам правоохоронних органів інтерв'ювати систематично та неупереджено, зменшуючи ризик людської помилки і неправдивих зізнань, які можуть статися в результаті застосування методів, призначених для отримання визнання вини і підтвердження версії, яку інтерв'юер вважає правдивою [3, с. 203].

Підтвердженням цього є позиція С.О. Книженко, яка, досліджуючи процесуальне інтерв'ю як сучасний криміналістичний інструмент роботи з неповнолітніми, стверджує, що воно передбачає комплексне поєднання криміналістичних, психологічних, комунікативних методів і має такі характеристики, як:

- орієнтація на психологічну безпеку дитини;
- використання відкритих і нейтральних запитань;
- залучення психолога або спеціально підготовленого фахівця;
- проведення інтерв'ю у спеціально облаштованому приміщенні;
- обов'язкова відеофіксація з метою подальшого використання запису у суді [5, с. 477–478].

З урахуванням наведеного слід зазначити, що у межах КПК України передбачено низку статей, які відображають досліджувану нами методику. Наприклад, відповідно до ч. 1 ст. 226 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) допит малолітньої або неповнолітньої особи проводиться у присутності законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря. Положення зазначеної норми спрямовані на створення умов для отримання достовірної інформації без додаткового психологічного тиску на особу, яка бере участь у кримінальному провадженні [4].

Ми підтримуємо позицію В.А. Князєва та Б.Є. Лук'янчикова, які, порівнюючи етапи проведення процесуального інтерв'ю та допиту, вказують, що суттєвої відмінності між ними також не простежується. Як допит, так і процесуальне інтерв'ю передбачають схожу послідовність дій: підготовку та планування; встановлення психологічного контакту; роз'яснення прав та порядку проведення; отримання інформації; завершення та оцінювання результатів, що окремо деталізуються у підручниках, наукових дослідженнях та ін. Науковці наголошують, що відмінності у проведенні процесуального інтерв'ю та допиту значною мірою були сформовані практикою [6, с. 120].

Поряд із цим, проаналізувавши отримані результати дослідження «Розкажи мені що сталося, або зізнайся!», науковці звертають увагу на гіперболізацію окремих практичних проблем в отриманні інформації під час допиту. Зокрема, застосування примусу, яке можна було зустріти в практиці органів досудового розслідування, нині майже не спостерігається у зв'язку з посиленням гарантій захисту прав учасників кримінального процесу чинним процесуальним законодавством. Крім того, на якість отриманої інформації впливають також інші зовнішні фактори, до прикладу, місце та умови проведення допиту. Здебільшого допит проводиться у службових кабінетах слідчих або спеціально відведених приміщеннях, які, однак, не завжди враховують тактичні й психологічні аспекти спілкування [6, с. 120].

Досить складно не погодитись із зазначеним, оскільки головним чинником ефективності проведення будь-якої слідчої (розшукової) дії є її належана організація. Так, створюючи сприятливу атмосферу, правоохоронні органи забезпечують відчуття безпеки для опитуваної особи. Також під час процесуального інтерв'ю додатково враховуються культурні особливості опитуваного, організація простору та дотримання дистанції між учасниками інтерв'ю. Його специфічними ознаками є відмова від примусу, використання відкритих запитань і застосування комунікативних підходів, що сприяють налагодженню ефективної взаємодії та отриманню повної й достовірної інформації. Такий підхід відповідає міжнародним стандартам проведення процесуального інтерв'ю, які у сукупності забезпечать отримання точних відомостей без застосування примусу.

Втім його відсутність не є виключною ознакою процесуального інтерв'ю, адже така вимога впливає із загальних засад кримінального процесу. Окремі положення КПК України закріплюють гарантії, на яких має ґрунтуватися проведення будь-яких процесуальних дій, зокрема недопустимість примушування особи до надання показань, а також обов'язок поважати її права і свободи під час кримінального провадження. Так, відповідно до ст. 11 КПК України кожній особі гарантується повага до її людської гідності, а ст. 18 КПК України закріплює свободу від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів і членів сім'ї [4].

При цьому В.В. Луцик вказує, що процесуальне інтерв'ю є набагато більш ефективним методом отримання надійної та достовірної інформації від підозрюваного, свідка та потерпілого щодо обставин вчиненого кримінального правопорушення, ніж «звичайний» допит. Однак ефективність його проведення напряду залежить від рівня професійної підготовки поліцейського, розвитку його/її комунікативних навичок, аналітичних навичок тощо, а також організації всієї системи розслідування загалом [7, с. 143].

Встановлення психологічного контакту слід розглядати не лише як окремих тактичний прийом, а як фундаментальний елемент усієї комунікативної взаємодії під час процесуального інтерв'ю та допиту. З огляду на зазначене ми повністю погоджуємось з твердження С.М. Бортник, який відзначає, що використання спеціальних знань у галузі психології під час допиту дозволяє забезпечити встановлення психологічного контакту з допитуваним і отримати правдиві показання в повній мірі обізнаності особи. Тому важливо, по-перше, підвищувати рівень фахової підготовки працівників органів досудового розслідування, зокрема в частині засвоєння знань у галузі юридичної (правової) психології, та по-друге, забезпечувати своєчасну й ефективну співпрацю органу досудового розслідування з обізнаними особами на всіх етапах проведення допиту [2, с. 28].

Видається, що налагодження психологічного контакту з опитуваним є комплексним процесом, що охоплює комунікативні навички, дотримання етичних стандартів та використання науково обґрунтованих підходів, спрямованих на забезпечення добровільності та ефективності такої взаємодії. Такий підхід узгоджується з концептуальними положеннями криміналістики, де тривалий час психологічний контакт розглядається як необхідна умова дієвості допиту незалежно від процесуального статусу особи.

Незважаючи на переваги процесуального інтерв'ю, його практичне застосування в Україні все ще має певні недоліки, які потребують подальшого наукового опрацювання. Зокрема, їх вичерпний перелік наведено у згаданому вище дослідженні «Розкажи мені що сталося, або зізнайся!», де серед основних проблем виокремлено такі: неналежну підготовку слідчих до проведення допитів; нездійснення слідчими належного роз'яснення підозрюваній особі її прав та порядку проведення допиту; використання під час допиту різного роду психологічних маніпуляцій з метою введення підозрюваної особи в оману; проведення допитів у не пристосованих для цього приміщеннях тощо; нечасте використання відеофіксації допитів [1, с. 12–13].

З огляду на зазначені проблеми виникає необхідність реформування організації та проведення допитів в Україні. Слід звернути увагу на можливість підвищення рівня професійної компетентності уповноважених осіб. Насамперед це можливо за допомогою впровадження спеціалізованих навчальних курсів із процесуального інтерв'ю, які ґрунтуються на сучасних положеннях криміналістики, досягненнях психології, визнаних міжнародних стандартах та досвіді практичних працівників. До прикладу, у Дніпровському державному університеті внутрішніх справ систематично проводяться такі заходи, що підвищує обізнаність їх учасників у зазначеній сфері.

Актуальними залишаються питання удосконалення кримінального процесуального законодавства в частині розширення можливостей використання результатів проведеного процесуального інтерв'ю як джерела доказової бази. Зокрема, С.Р. Гавгун пропонує змінити правову культуру національного кримінального процесуального законодавства, запровадивши в Україні інститут процесуального інтерв'ю або, як для початку, проводити допити із використанням принципів, методик і цілей процесуального інтерв'ю, адже це стане кроком уперед до розвитку демократичних інститутів у державі та сприятиме їхньому практичному втіленню у кримінальну юстицію [3, с. 199].

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна констатувати, що процесуальне інтерв'ю є досить дієвою методикою проведення допиту. Це пояснюється застосуванням криміналістичних, психологічних, комунікативних методів встановлення обставин вчинення кримінального правопорушення. У своїй сукупності зазначені методи впливають на належність та допустимість отриманих відомостей. При цьому покращення застосування процесуального інтерв'ю безпосередньо залежить від рівня професійної підготовки працівників органів досудового розслідування, наявності належних організаційних умов та подальшого нормативного й практичного удосконалення механізмів його використання. Передумовою цього є запровадження спеціалізованого навчання, спрямованого на розвиток комунікативних і психологічних навичок, а також адаптації міжнародного досвіду до національного законодавства.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. Белоусов Ю., Броневицька О., Деркач С., Луцки В., Орлеан А., Рогальська В., Філоненко Т., Яворська В. Розкажи мені що сталося, або зізнайся. Дослідження про процесуальне інтерв'ю. Аналіз міжнародного досвіду. Опис узагальненої моделі. Аналіз національної системи підготовки та практики. Процесуальне інтерв'ю в Україні. 2020. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3568>.
2. Бортник С.М. Використання спеціальних знань у галузі психології під час допиту військовополонених. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану* : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, 2022, с. 22–25. Харків. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d50034c6-b4a3-4d84-9670-1f997b163b22/content>.
3. Гавгун С.Р. Запровадження інституту процесуального інтерв'ю в Україні: pro et contra. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*, 2022. № 2(72), с. 199–204. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.72.65>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України № 4651-VI. 2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
5. Книженко С.О. Процесуальне інтерв'ю як сучасний криміналістичний інструмент роботи з неповнолітніми. *Злочинність і протидія їй в умовах війни та у повоєнній перспективі: міждисциплінарна панорама* : збірник тез доповідей III міжнародної науково-практичної конференції. 2026, с. 477–478. Харківський національний університет внутрішніх справ. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/entities/publication/e69af17f-5be7-469b-9db1-3f412840363a>.
6. Князева В.А., Лук'янчиков Б.Є. Процесуальне інтерв'ю як сучасна методика проведення допиту. *Прикарпатський юридичний вісник*, 2025. № 5(64), с. 118–122. DOI: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v5.2025.22>.
7. Луцки В.В. Процесуальне інтерв'ю як спосіб гуманізації кримінального процесу України. *Гуманізація кримінальної відповідальності* : матеріали II Міжнародного науково-практичного симпозиуму. 2018, с. 142–144. Університет Короля Данила. URL: <https://api-ir.dpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/300207ce-bcac-401d-ab83-6c5426f306f3/content>.
8. Мельник О.В., Попович М.В. Особливості проведення процесуального інтерв'ю під час розслідування військових кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*, 2026. № 5(93), 133–138. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.5.17>.
9. Організація Об'єднаних Націй. Посібник з особливостей проведення процесуального інтерв'ю в рамках кримінального розслідування / Ю.Л. Белоусов, В.В. Яворська (ред.). 2024. 58 с.
10. Стояцька Г.М. Процесуальне інтерв'ю – нова філософія слідчої діяльності. *Український правовий вимір: пошук відповідей на глобальні міжнародні виклики* : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції. 2021, с. 182–184. Університет митної справи та фінансів. URL: <https://www.lib.dp.ua/text/kraj/1571416.pdf>.

REFERENCES

1. Belousov Y., Bronevitskaya O., Derkach S., Luts V., Orleans A., Rogalskaya V., Filonenko T., & Yavorskaya V. (2020). Tell Me What Happened, or Confess. A Study on Procedural Interviews. Analysis of International Experience. Description of a Generalized Model. Analysis of the National Training System and Practice. Procedural Interviews in Ukraine. Retrieved from: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3568>.
2. Bortnik S.M. (2022). The Use of Specialized Knowledge in the Field of Psychology During the Interrogation of Prisoners of War. *Contemporary Trends in the Development of Criminalistics and Criminal Procedure Under Martial Law* (pp. 22–25). Kharkiv. Retrieved from: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d50034c6-b4a3-4d84-9670-1f997b163b22/content>
3. Gavgun S.R. (2022). The Introduction of the Procedural Interview in Ukraine: Pros and Cons. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 2(72), 199–204. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.72.65>.
4. Law of Ukraine “Criminal Procedure Code of Ukraine” No. 4651-VI. (2012). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
5. Knyzhenko S.O. (2026). The Procedural Interview as a Modern Forensic Tool for Working with Minors. *Crime and the Fight Against It in Wartime and from a Postwar Perspective: An Interdisciplinary Overview*: Collection of Abstracts from the III International Scientific and Practical Conference (pp. 477–478). Kharkiv National University of Internal Affairs. Retrieved from: <https://dspace.univd.edu.ua/entities/publication/e69af17f-5be7-469b-9db1-3f412840363a>.
6. Knyazeva V.A., & Lukyanchikov B.E. (2025). The Procedural Interview as a Modern Method of Conducting Interrogations. *Prykarpattia Law Review*, 5(64), 118–122. DOI: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v5.2025.22>.
7. Lutsyk V.V. (2018). The procedural interview as a means of humanizing the criminal process in Ukraine. *Humanization of Criminal Liability*: Proceedings of the II International Scientific and Practical Symposium (pp. 142–144). King Danylo University. Retrieved from: <https://api-ir.dpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/300207ce-bcac-401d-ab83-6c5426f306f3/content>.
8. Melnik O.V., & Popovich M.V. (2026). Features of Conducting Procedural Interviews During the Investigation of Military Criminal Offenses. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 5(93), 133–138. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.5.1>
9. United Nations. (2024). Guide to the Specifics of Conducting Procedural Interviews in the Context of Criminal Investigations / Y.L. Belousov & V.V. Yavorska (eds.). 58 p.
10. Stoyatska G. M. (2021). The Procedural Interview: A New Philosophy of Investigative Activity. *The Ukrainian Legal Dimension: Searching for Answers to Global International Challenges*: Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference (pp. 182–184). University of Customs and Finance. Retrieved from: <https://www.libr.dp.ua/text/kraj/1571416.pdf>.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 21.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.10.2026